
FORDELING
AV VEDERLAG
I KOPINOR

GRUNNLAG FOR FORDELINGEN

Fordelingen mellom organisasjonene skjer på grunnlag av

- statistiske undersøkelser av hva som blir kopiert
- forhandlinger mellom organisasjonene

STATISTISKE UNDERSØKELSER

For å kunne fordele kopivederlaget fra et avtaleområde gjennomføres det en statistisk undersøkelse av kopieringen innenfor området.

Undersøkelsene foretas av et uavhengig byrå på oppdrag av Kopinor og avtalepartneren i fellesskap. Materialet analyseres og kodes med utgangspunkt i en instruks som definerer de ulike stoff- og publikasjonstypene. Kodeinstruksen godkjennes av Kopinors medlemsorganisasjoner. Normalt foretas det statistiske undersøkelser innenfor hvert større avtaleområde med 3–5 års mellomrom.

KILDE	1 LÆREVERK	2 FAGBOK	3 LEKSIKON/ OPPSLAGSBOK	4 SKJØNN- LITTERÆRE ORIGINALVERK	5 SKJØNN- LITTERÆRE SAMLEVERK	6 NOTEBLAD/ NOTESAML./ NOTEBOK	7 SANGBOK/ VISEBOK	8 AVIS	9 VITENSK. TIDSSKRIFT	10 KULTURELT TIDSSKRIFT
01. Drama, skuespill	67 504	3 694	0	48 697	672	0	0	0	0	0
02. Dikt/sangtekst	627 018	25 524	0	279 085	257 255	56 086	1 841 088	672	0	1 343
03. Skjønnlitterær prosa	643 138	30 562	15 113	553 132	317 707	336	18 807	12 090	0	2 351
04. Lærebok-, fagbok-, sakboktekster	12 446 655	2 170 213	165 570	1 008	6 045	0	4 366	14 105	8 396	1 343
05. Lederartikler, nyhetskommentarer	68 176	2 015	336	0	0	0	0	408 720	0	3 023
06. Kronikker, artikler og annet	77 580	113 851	1 008	4 702	0	0	0	359 351	0	6 045
07. Anmeldelser	0	4 702	0	0	0	0	0	30 897	0	336
08. Brosjyre- og annonsetekster	132 994	13 098	336	5 038	1 008	336	1 343	63 138	0	0
09. Foto av kunsthåndverk	28 882	12 762	336	0	336	0	0	336	0	336
10. Foto av billedkunst	52 056	31 569	6 717	5 373	5 373	0	6 381	12 426	0	0
11. Fagtegninger	2 852 645	500 069	24 852	5 709	1 343	20 486	8 060	42 316	1 343	0
12. Annen illustrasjon	2 112 784	138 031	5 038	113 179	37 614	3 358	312 333	33 248	336	0
13. Fotografi	308 639	229 380	50 376	8 060	22 166	336	9 068	190 423	1 343	1 343
14. Noter	182 027	17 800	0	3 694	4 366	531 303	771 430	336	0	0
15. Tabeller	166 578	35 599	19 815	22 501	0	0	336	6 381	0	0
SUM ALLE STOFFTYPER	19 766 676	3 328 869	289 497	1 050 178	653 885	612 241	2 973 212	1 174 439	11 418	16 120

De statistiske undersøkelsene danner grunnlag både for betaling av vederlag fra brukerne og for fordeling av midlene til rettighets-haverne. I undersøkelsene kartlegger man

- hvor mye opphavsrettslig beskyttet materiale som kopieres innenfor avtaleområdet
- hvordan kopieringen fordeler seg mellom ulike kildekategorier og stofftyper, mellom norsk, utenlandsk og oversatt materiale osv.

Før en undersøkelse kan benyttes som grunnlag for betaling og fordeling, må begge avtaleparter godkjenne resultatene fra under-søkelsen.

FORDELINGSKATEGORIER

Undersøkelsene kartlegger bruk innen følgende hovedkategorier:

- Norsk materiale (norsk opphavsmann og norsk utgivelse)
- Oversatt materiale (utenlandsk opphavsmann oversatt til norsk og utgitt i Norge)
- Utenlandsk materiale (utenlandsk opphavsmann utgitt i utlandet)
- Norsk utgivelse av utenlandsk opphavsmann
- Norsk opphavsmann utgitt i utlandet

Ikke alle undersøkelser har funn som gjør det nødvendig å bruke alle disse kategoriene.

11 FAG-PRESSE	12 UKEBLAD/TEGNE-SERIER	13 ANDRE TIDSSKR. / BLADER	14 OFF. PUBL./UTREDNINGER O.L.	15 ANNET FORLAGSPROD. MATERIALE	SUM ALLE KILDER
0	0	0	0	6 045	126 612
1 008	336	5 373	672	182 362	3 277 822
2 015	28 211	7 389	0	16 792	1 647 643
61 795	30 226	19 815	0	111 836	15 041 373
153 816	23 509	5 038	6 717	7 724	679 074
152 137	60 787	115 530	1 679	62 467	955 137
1 008	1 008	1 343	0	15 113	54 407
8 396	4 030	7 053	0	802 327	1 039 097
0	1 343	0	0	3 358	47 689
336	0	672	0	14 777	135 680
24 852	81 610	4 366	15 449	388 905	3 972 005
14 105	108 477	10 747	27 203	646 497	3 562 950
69 184	79 595	12 090	24 516	207 551	1 214 070
336	336	0	0	11 419	1 523 047
3 358	1 008	0	0	52 056	307 632
492 346	420 476	189 416	76 236	2 529 229	33 584 238

KRYSSTABELLER

Resultatene fra undersøkelsene settes opp i krysstabeller som viser hvordan det totale vederlaget fordeler seg mellom de ulike stoff- og kildekategoriene. Dette danner grunnlaget for å starte forhandlingene.

Eksempel på krysstabell som viser vederlag brutt ned på stoff- og kildekategorier. Den vertikale linjen gir oversikt over stofftypene og den horisontale over kildekategoriene. Tabellen viser vederlaget i kroner. Eksempel: Vederlaget for stofftypen Dikt/sangtekst i kildekategorien Sangbok/visebok finner man i ruten der stofftype nr. 02 og kildekategori nr. 7 krysser hverandre (kr 1 841 088). Som grunnlag for utbetaling av vederlag til utenlandske forvaltningsorganisasjoner lages det egne krysstabeller per land.

FORDELINGS- ARBEIDET

FORDELINGSNEMNDA

Kopinors arbeid med å fordele vederlag til norske rettighetshavere ledes av fordelingsnemnda. Den har seks medlemmer, hvorav Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF) og Den norske Forleggerforening (DnF) har ett medlem hver. De øvrige fire medlemmene velges på fritt grunnlag, men slik at opphavsmannsorganisasjonene til enhver tid har flertall i nemnda.

PRINSIPPER OG RETNINGSLINJER

Fordelingsnemnda har vedtatt et sett med veiledende prinsipper som fungerer som rettesnor for nemndas arbeid og som veiledning for medlemsorganisasjonene.

1. Hvert enkelt kopieringsområde/vederlagsområde skal behandles for seg.
2. Vederlaget for den enkelte stofftype innen hver kilde skal fordeles for seg.
3. Alle stofftyper/kilder skal fordeles i én opphavsmannsandel og én utgiverandel.
4. Alle organisasjoner som har fremmet krav innen en stofftype/kilde, er parter i forhandlingene om fastsettelsen av utgiver- og opphavsmannsandel for kategorien.
5. Alle opphavsmannsorganisasjoner som har fremmet krav innen en stofftype/kilde, er parter i forhandlingene om fordelingen av opphavsmannsandelen av denne kategorien. Tilsvarende gjelder for utgiverorganisasjonene ved deling av utgiverandelen.
6. Fordeling av vederlag skjer i samsvar med godkjent statistikk på området.
7. Organisasjonene får normalt bare andel i vederlaget for de stoff-/kildekategoriene hvor de ivaretar profesjonelle utøveres interesser, og hvor profesjonelt arbeid innenfor kategorien gir grunnlag for medlemskap.
8. I en stofftype/kilde hvor flere organisasjoner har krav innenfor opphavsmannsandelen, skal fordelingen skje med basis i målbare størrelser som er relevante for fordelingen. Tilsvarende gjelder for fordelingen av utgiverandelen av en kategori.

FORHANDLINGER

Organisasjonene søker å løse vederlagsfordelingen på et avtaleområde ved hjelp av forhandlinger. I et første møte (stormøte) der alle medlemsorganisasjonene er representert, forhandles det om fordeling av vederlaget i en opphavsmannsandel og en utgiverandel. Deretter forhandler opphavsmannsorganisasjonene om den videre fordelingen av opphavsmannsandelen og utgiverorganisasjonene tilsvarende om fordelingen av utgiverandelen.

I utgangspunktet må en medlemsorganisasjon kunne sies å være representativ for en rettighetshaverkategori innenfor et bestemt område for å kunne kreve en andel av kopivederlaget på dette området.

Fordelingsforhandlingene ledes av Kopinors administrasjon. Før forhandlingene fram, undertegner samtlige organisasjoner en fordelingsavtale for avtaleområdet.

TVISTELØSNING

I en del tilfeller kommer man ikke til enighet gjennom forhandlinger. Fordelingsnemnda har da følgende virkemidler til rådighet:

- Mekling
- Fordelingsvedtak i fordelingsnemnda
- Voldgift

Hvert av disse virkemidlene kan føre til undertegning av en fordelingsavtale. Tvisteløsningsmekanismene kan benyttes både i forbindelse med forhandlinger om deling i opphavsmanns- og utgiverandel og i de videre forhandlingene mellom opphavsmanns- og utgiverorganisasjonene.

MEKLING

Ved mekling i fordelings spørsmål oppnevner fordelingsnemnda to av sine egne medlemmer som meklere, normalt én fra opphavsmannssiden og én fra utgiversiden. Meklerne skal normalt legge fram et meklingsforslag som partene skal ta stilling til, men kan i visse tilfeller oversende saken direkte til behandling i en samlet fordelingsnemnd, for eksempel hvis det er åpenbart at et meklingsforslag ikke vil bli godtatt.

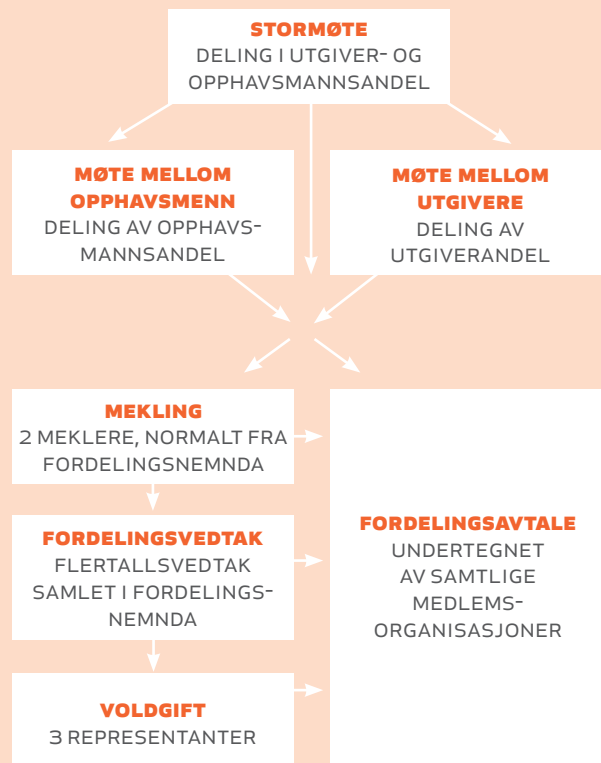
FORDELINGSVEDTAK

Hvis mekling ikke fører fram, behandler fordelingsnemnda saken i plenum og fatter et fordelingsvedtak. Som grunnlag for vedtaket legger de berørte organisasjonene fram sin sak skriftlig eller prosederer den muntlig på et fordelingsnemndsmøte. Hvis en organisasjon ikke aksepterer fordelingsvedtaket, må saken bringes inn for voldgift.

Det kan oppstå situasjoner hvor fordelingsnemnda på grunn av stemmelikhet ikke klarer å få fram et fordelingsvedtak. I slike tilfeller kan partene velge å akseptere et foreliggende forhandlings- eller meklingsforslag, eller de kan bringe saken inn for voldgift. Skjer ikke dette, må fordelingsnemnda selv bringe saken inn for voldgift.

VOLDGIFT

Kopinors voldgiftsrett består av tre sakkyndige i opphavsrett. Opphavsmannsorganisasjonene og utgiverorganisasjonene velger ett medlem hver, og disse to velger i fellesskap det tredje medlemmet. Voldgiftsretten avgjør fordelingen med bindende virkning. Alle utgifter i forbindelse med voldgift betales av de av medlemsorganisasjonene som er part i voldgiften.

FORDELINGSAVTALER OG FORDELINGSNØKLER

Det inngås fordelingsavtaler mellom organisasjonene for hvert fordelingsområde. Avtalene blir oppdatert og justert hver gang det er gjennomført en ny statistisk undersøkelse.

Fordelingsnøklerne som gjelder for deling av vederlaget mellom norske opphavsmenn og utgivere, er gjengitt nederst på siden.

OPPHAVSMANNSANDELEN

Opphavsmannsandelen av vederlaget er knyttet til de ulike stofftypene og fordelingen mellom disse (se krysstabellen, side 2). Hver enkelt stofftype og kildekategorien den opptrer i, gir en antydning om hvilke opphavsmannsgrupper som skal motta vederlaget.

UTGIVERANDELEN

Utgiverandelen av vederlaget er knyttet til de ulike kildekategoriene og fordelingen mellom disse. Hver enkelt kildekategori/publikasjonstype det er kopiert fra, og hva slags stoff som er kopiert, gir en antydning om hvilke utgiverkategorier som skal motta vederlaget.

I forbindelse med nye fordelingsområder, og når kodeinstruksen medfører endringer i inndelingen av kildekategorier eller stofftyper (f.eks. ved overgang til digital kopiering), blir fordelingsnøklerne reforhandlet. Oppdaterte nøkler for deling av opphavsmanns- og utgiverandel finnes på Kopinors ekstranett: www.kopinor.no/min-side.

KILDETYPE	UTGIVERE	OPPHAVS- MENN
Læreverk	50 %	50 %
- universiteter og høyskoler	40 %	60 %
Fagbok	30 %	70 %
- skoleverket, voksenopplæringen, kommunale musikkskoler	25 %	75 %
- universiteter og høyskoler	40 %	60 %
Leksikon, oppslagsbok	50 %	50 %
Skjønnlitterære originalverk	25 %	75 %
Skjønnlitterære samleverk	40 %	60 %
Noter, notesamlinger, notebok	50 %	50 %
- universiteter og høyskoler	25 %	75 %
Sangbok, visebok		
- alt untatt dikt/sangtekster	40 %	60 %
- dikt/sangtekster	50 %	50 %

KILDETYPE	UTGIVERE	OPPHAVS- MENN
Avis	30 %	70 %
Vitenskapelige tidsskrifter	40 %	60 %
Kulturelle tidsskrifter	40 %	60 %
Fagpresse	30 %	70 %
Ukeblad, tegneserie	30 %	70 %
Andre tidsskrifter og blad	40 %	60 %
Offentlige publikasjoner / utredninger o.l.	25 %	75 %
Annet forlagsprodusert materiale	50 %	50 %
Kirkelige publikasjoner, noter	50 %	50 %
Kirkelige publikasjoner, annet	50 %	50 %

UTBETALING AV VEDERLAG

Norske rettighetshavere mottar hele eller deler av vederlaget for kategoriene

- Norsk materiale (både opphavsmanns- og utgiverandelen)
- Oversatt materiale (utgiverandelen og halvparten av opphavsmannsandelen)
- Norsk utgivelse av utenlandsk opphavsmann (utgiverandelen)
- Norsk opphavsmann utgitt i utlandet (opphavsmannsandelen)

Dessuten mottar norske rettighetshavere midler på grunnlag av gjensidighetsavtaler med utenlandske forvaltningsorganisasjoner.

Fordeling av vederlag skjer kvartalsvis til medlemsorganisasjonene. Utbetalingsdatoene er 15. mars, 15. juni, 15. september og 15. desember. Renter opparbeidet av Kopinor skal også fordeles til medlemsorganisasjonene.

MEDLEMSORGANISASJONENES BRUK AV VEDERLAGSMIDLER

Medlemsorganisasjonene bestemmer hvordan kopivederlaget skal fordeles videre til rettighetshaverne. Åndsverkloven gir imidlertid en del viktige retningslinjer for fordelingen og etablerer en statlig kontrolladgang overfor organisasjoner og fond som mottar vederlag til videre fordeling.

Avtalelisensbestemmelsene i åndsverkloven forutsetter at medlemmer og ikke-medlemmer skal behandles likt når vederlag fordeles fra organisasjonene.

Som et alternativ kan utenforstående rettighetshavere reise individuelle krav om vederlag, med utgangspunkt i en dokumentasjon av

at vedkommendes verk er blitt kopiert. Slike krav skal rettes mot organisasjonen som krever inn vederlaget, altså Kopinor, men Kopinor kan kreve midlene tilbake fra den aktuelle medlemsorganisasjonen.

UTENLANDSKE RETTIGHETSHAVERE

Utenlandske rettighetshavere er mottakerne av hele eller deler av vederlaget for følgende kategorier, slik de fremkommer i statistiske undersøkelser:

- Utenlandsk materiale (både opphavsmanns- og utgiverandelen)
- Oversatt materiale (halvparten av opphavsmannsandelen)
- Norsk utgivelse av utenlandsk opphavsmann (opphavsmannsandelen)
- Norsk opphavsmann utgitt i utlandet (utgiverandelen).

Kopinors styre forestår arbeidet med inngåelse av gjensidighetsavtaler og andre typer avtaler med utenlandske forvaltningsorganisasjoner. Avtalene har dels som formål å utveksle rettighetsportefølje, dels å fastlegge hvordan overføring av vederlag skal skje.

Oppdatert liste over gjensidighetsavtaler finnes på Kopinors nettsted: www.kopinor.no.

Vederlag til rettighetshavere i land som Kopinor ikke har noen gjensidighetsavtale med, blir avsatt på egen konto i tre år. Etter tre år blir vederlaget overført til Kopinors utviklingsfond (2/3) og til innenlands fordeling (1/3).

Når det kopierte verkets opprinnelsesland ikke kan identifiseres, overføres vederlaget til Kopinors utviklingsfond.

Kopinor forvalter rettighetene til medlemmene i 22 norske organisasjoner av rettighetshavere, samt opphavsmenn og utgivere i en rekke andre land. Gjennom avtalelisensbestemmelsene i åndsverkloven ivaretar Kopinor også interessene til ikke-organiserte norske og utenlandske rettighetshavere.

Kopinor inngår avtale om kopiering og annen bruk av åndsverk. Bruken kartlegges i statistiske undersøkelser, og vederlaget fordeles til opphavsmenn og utgivere.

Norske rettighetshavere har etablert et system med kollektiv fordeling, som innebærer at Kopinor fordeler den altoverveiende delen av vederlaget til rettighetshavernes organisasjoner. Deretter er det organisasjonenes ansvar å fordele vederlaget videre til rettighetshaverne.

Dette utgjør en del av det økonomiske grunnlaget for at det kan skapes og utgis nye verk. På denne måten sikres et kulturelt kretsløp.

KOPINOR

Tlf. 22 17 94 17

kopinor@kopinor.no

www.kopinor.no